

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom
za celo leto 3 gld.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslojpu (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 S prihodnjo številko 13. poteče naroč-
nina tistim p. n. naročnikom, ki so samo 80 kr.
poslali; uljudno prosimo, da o pravem času po-
novi naročnino, kdor želi „Slov. Gospodarja“
brati. Ob enem prosimo in spomnimo tudi tiste,
ki so obljubili naročnino kmalu poslati, naj ne
odlagajo, drugače jim moramo list ustaviti. Za-
voljo ložjega vknjiževanja naj vsak blagovoli svoj
tiskan napis na nakaznico prilepiti.

Opravništvo „Slov. Gosp.“

Velevažna prošnja do c. kr. deželne nadsodnije v Gradcu.

Od blapca se gre do gospoda in zoper ne-
povoljno postopanje nižjih uradnikov se zamoremo
pritožiti pri višji gosposki, in če vse nič ne po-
maga, se moramo obrniti do svojih deželnih in
državnih poslancev, da reč na javnost spravijo
in pomagajo, če se sploh kaj pomagati da. Tako
so storile srenje in okrajni zastop brežiški. Poslale
so prošnjo do deželne nadsodnije v Gradcu ob
enem pa tudi svojega državnega poslanca g. dr.
Vošnjaka poprosile, naj se za nje petegne, kar je
tudi storil v interpelaciji ali očitnem vprašanju
do ministrov. Vprašanje so podpisali vsi slovenski
poslanci in nekaj drugih, skupaj 30. Reč, zavoljo
katere so se Brežičanje na to pot podali, je pa
ta. Od meseca septembra 1875 sem opravljajo
vsled neke naredbe c. kr. nadsodnije v Gradcu
vse komisije pri eksekutivnih prodajah premak-
ljivega blaga in pri cenitvah zemljišč ne več sod-
nijski uradniki, kakor je poprej bila navada, am-
pak c. kr. notarji ali bilježniki.

To pa je velik razloček. Kajti tukaj znašajo
stroški namesto 6—15 fl. zmirom 12—35 fl., ka-
tere mora večjidel plačevati le ubogi kmet ali
kajžlar, ki je na boben prišel. Notar v Brežicah
opravlja razun srede in sobote vsaki den po 1—3
take komisije, še celo po nedeljah nima miru in

zato mora pravo notarsko delo, kakor pogodbe
med ženinom in nevesto, med možem in ženo itd.
zaostajati. Kaj čuda, ako tedaj marsikaterere reči
mesece in mesece v notarski miznici obleže! Te
in še druge nestrpljivosti so napotile vse občinske
zastope in okrajni zastop v Brežicah pritožbo in
prošnjo na slavno ces. kr. višjo sodnijo v Gradcu
z 66 podpisi izročiti, ki se tako glasi:

„Slavno c. kr. višje deželno sodišče!

„Uže od septembra 1875 se vsled neke nam
neznane naredbe višjega sodišča skoraj pri vseh
okrajnih sodiščih spodnje Štajerske, prav posebno
pa pri c. kr. okrajnem sodišču v Brežicah vse
sodnijske komisije razen slučajev motenja posestva
c. kr. notarju v izvrševanje odkazujejo. Nasledki
te naredbe se kažejo za stranke in za sodnijske
uradnike zelo škodljivi — ker se bodo prvi, ako
bodo te neopravičene razmere še dalje trajale,
spravili vsi na beraško palico, notarji pa bodo
postali milijonarji, in konečno mora sveto pravo
vso moč, vso svojo dostojnost, primerjenost in hitrost
izgubiti; največ pa trpijo stranke zaradi velikih
stroškov. Tako sedaj vsaka eksekucija zavoljo
zaostale in dolžne dače stane po 20—35 fl. med
tem ko je poprej stala samo po 8—15 fl. Lani
je brežiški notar 23. junija zavoljo dolžne dače
39 fl. 44 kr. cenil posestvo, ki je le 1 uro od
Brežic oddaljeno ter zaslužil 34 fl. 74½ kr. V tej
svoti je zaračunal plačilo za čas 12 fl., za potnino
2 fl. 50 kr., za izpisek iz zemljiščnih knjig 2 fl.
50 kr., za izpisek iz katastra 2 fl. 50 kr. Leta
1864, tedaj pred 12 leti je bilo cenjeno ravno
isto posestvo po c. k. sodnijskem pristavu, ki pa
je zaslužil samo 8 fl. 60 kr., tedaj za 21 fl. 10 kr.
menje. Ravno tisti den, t. j. 23. junija je isti notar
neko drugo posestvo cenil tudi zavoljo dolžne dače
v znesku 30 fl. 36 kr. Cenitev je stala 31 fl.
3½ kr. in je tako isti den samo za cenitev po-
sestev, katero je namesto sodnijskih uradnikov
opravil, zaslužil 65 fl. 78 kr. med tem ko je vsa
dolžna dača znašala 69 fl. 76 kr. Ravno tako
nezaslišani so stroški zapuščinskega obravnavanja.
Za obravnave, ki se sicer brez inventure opravijo

za 9 fl. 40 kr., računi notar po 36 fl., da celo po 76 fl.

Nadejajé se, da se bode ta opravičena pritožba uvidela in da se bodo od površno navedenih resnic še druge obelodanile, stavljamo nujno prošnjo: Visoko c. kr. nadsodišče naj izvoli v zanimanje davkoplačevalcev vsake vrste na spodnjem Štajerskem, posebno pa v okrožju c. kr. okrajne sodnije brežiške odpraviti naredbo od septembra 1875 in izvršenje komisij c. kr. okrajni sodnji odkazati.“

V Brežicah 1. marca 1877.

Podpisani so vsi odborniki okrajnega zastopa in srenjski predstojniki, svetovalci in odborniki občin: Pišec, Sromlje, Globoko, Zamostec, Zdole, Veliki Obrež, Videm, Selo, Gabrje, Loč, Artič, Kapela, Bizeljsko, Mihalovec, Zakot in Bojsna.

Beseda o krščanski izreji otrok.

II. Ker tudi zlobni duh ne nasprotuje sam krščanski izreji otrok, ampak ima veliko hudobnih ljudi v pomoč, treba je tudi starišem pomočnikov, ki jih v težavnem poslu krščanske izreje podpirajo in jim njihovo veliko odgovornost pred Bogom zmanjšajo. Take pomočnike imajo stariši v nebesih in na zemlji.

Največi in najmogočniji pomočnik pri krščanski izreji je starišem Bog sam, kajti, kakor pri vsakem delu, je tudi pri otroški izreji treba blagoslova in pomoči božje. Prav za prav pa še je Bog več, kakor samo pomočnik; Bog je najvišji odgojitelj in pravi Oče vseh otrok, zato imajo telesni stariši po božji volji izrediti svoje otroke, ktere jim je Bog izročil, da jih redijo in gojijo, dokler jih jim spet ne odvzeme. Na sodnji den bode Bog od njih oster račun tirjal, kako so njim izročene otroke odgojevali in potem bodo prejeli ali večno plačilo ali večno kazen.

Če stariši Boga kot pravega očeta svojih otrok pripoznajo, morajo jim tudi modro, mogočno in ljubeznjivo mater oskrbeti. In taka mati je vsem otrokom Marija, Mati božja, ki sebi priporočene otroke z materno ljubeznijo vodi in varje. V življenju svetnikov beremo o neki ubogi pa pobožni italijanski materi, ki je vsak den svojo hčerko na rokah nesla pred podobo žalostne Matere božje, ter je ondi gorko priporočevala hčerko milosti Gospodovi in ljubezni jegove Matere Marije. Vselej se je od podobe vrnola z veselim čutom, da je Marija njeno prošnjo uslišala in njeno hčerko od nje za svojo vzela. Ko je dekle sedmo leto dovršilo, umrla je pobožna mati; sebi pripuščeno dekle pa je odrastlo in se zaplelo v nevarne zanjke brezbožnega zapeljivca, s katerim je dolgo let v grešni zvezi živela in celi okolici veliko pohujšanja dajala. Toda dekle take pobožne matere izročeno v mogočno varstvo Marije Device, je sicer jako zablodilo, pa se ni pogubilo; spreobrnila se

je ter postala izgled spokornosti in svetosti za vse čase — sv. Marjeta Kortonska.

Pa še več mogočnih pomočnikov imate stariši v nebesih pri krščanski izreji, namreč sv. angelje varhe. Najpred svojega angelja varha, ki vas v tem važnem opravilu razsvitljuje, vodi, krepi in podpira; ki vas spodbuja k vestni marljivosti in če vi kaj zanemarite, sam popravi; — potem angelja varha otrokovega, ki otroka nagiblje k pokorščini, ga varje skušnjav in nevarnosti in ga vnema za dobro. Kakor je stari Tobija svojega sina na dolgo nevarno pot izročil varstvu angelja božjega, tako je Bog tudi vašega otroka na dolgi in nevarni poti v večnost izročil varstvu njegovega angelja varha, ki bo ga gotovo pripehljal v večno veselje, ako ga vi od začetka pobožno napeljujete, da svojega angelja varha spoštujete in uboga. —

Ali vaš otrok potuje v večnost med vidnimi ljudmi po tem zapeljivem svetu, kder je veliko vidnih nevarnosti za krščansko izrejo, zato potrebujejo stariši tudi vidnih pomočnikov na zemlji. Med temi je pač prvi duhovnik, dušni pastir. On je več, kakor pomočnik izmed drugih ljudi, ker ima od sv. katoliške Cerkve mu izročeno oblast in milost zato, da vam po povelju božjem mesto papeža in škofa v tem imenitnem opravilu ne le pomaga, ampak da vas v tem vodi in namestuje, ter vam tako veliko truda, pa tudi veliko odgovornosti pred Bogom odvzeme in sam prevzeme. Ali ni to velika ljubezen in usmiljenje božje do vas, da se vam toliko truda in odgovornosti odvzeme, — in do vaših otrok, da njihova izreja pod neposrednim vplivanjem božjega blagoslova in duhovnih darov sv. Cerkve hitreje napreduje. Se ve, da vi to dvojno korist le tedaj dosežete, če se Cerkvi, škofom in duhovnikom tisti upljiv na izrejo otrok pusti in pospešuje, ktere ga jim Bog in Cerkve odločujeta. Če se pa upljiv katoliške Cerkve pri izreji otrok zavira, greši se s tem zoper stariše, ki bodo omagali pod težo odgovornosti, ako bodo jo morali sami nositi, — in zoper otroke, ki se brez krščanskega upljiva ne morejo tako izrediti, kakor je potrebno za njihovo časno in večno srečo, — zoper celo človeško družbo, ki ne more doseči prave sreče, če ne more otrok v krščanskem duhu izrejevati, — zoper sv. katoliško Cerkve, ktere se njeni otroci jemljejo ter spreminjajo v njene nasprotnike ali očitne sovražnike, — zoper našega Izveličarja, čigar trud in trpljenje, solze in kri je zastoj nad otroci brez krščanske izreje, — in zoper sv. Trojico, ki vse svoje vidno delovanje obrača v izveličanje človeških duš, čemur pa nekrščanska izreja nasprotuje.

Da bi se starišem še boljše bremé in odgovornost za krščansko izrejo olajšalo pa tudi otrokom še boljše blagoslov krščanske izreje zagotovil, naložila je katoliška Cerkve v vseh svojih šolah velik del truda in odgovornosti tudi na učitelja. In pravi krščanski učitelji so spoznali, da jih ta

služba krščanske izreje ne ponižuje, ampak k čeznaravni časti povikšuje, zato so radi vestno in zvesto to dolžnost spolnovali in tako za zvestim in vestnim duhovnikom postali največi dobrotniki otrokom, družinam, občinam in deželam. Je pa to in tudi ostane od Boga in pameti naložena sv. dolžnost vsakemu, ki prevzeme službo narodnega učitelja pri krščanskih otrocih. Ta dolžnost ne-ložljiva od učiteljske službe obstoji v tem, da učitelj svoje obnašanje in podučevanje tako vravna, da nikdar krščanske izreje ne ovira, ampak vselej po mogočnosti podpira. Če kde posvetne postave učitelju ne nalagajo dolžnosti za vero in versko izrejo pri otrokih skrbeti, ne sledi iz tega, da bi učitelj te dolžnosti ne imel ali da bi krščanski otroci in njihovi stariši ne smeli tega od njega zahtevati; ampak iz tega sledi le to, da posvetna vlada ne bo učitelja na odgovor klicala, če to stori, kar posvetne šolske postave zahtevajo, uno pa opusti, kar božje in naravne postave zahtevajo od vsakega, ki poduk krščanskih otrok prevzeme; ali od tega bo Bog enkrat oster račun tirjal.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Gos, njena odgoja, reja in pitanje.

III. Večidel gosi se pita in potem ali pukane ali nepukane, žive ali zaklane na prodaj postavijo. Toraj je naloga, pridne kmetovavčeve gospodinjje si pitanje gosi bodisi za prodaj ali za domače potrebe tudi prav vravnati. Pravi čas za pitanje je takrat, ko začne jeseni mrzlo prihajati, toraj od prve jeseni noter do Božiča. Bolj rano pitane gosi dajejo sicer bolj nježno meso, vendar pa žival ne postane prav debela. Vsaka gos, ki se ima pitati, se mora po zadnjem pukanju tako dolgo pustiti, da se ji zopet perje zaredi in kdor tako z pitanjem začne, da je gos konec pitanja zopet popolnoma pernata, ta prav ravna. Žival se mora več tednov v prostem gibanju omejiti. Vsaka gos, ki je za pitanje odločena se posebej v tesno kobačo posadi in pozapre, ki se mora pa prav skrbno vse nesnage očiščevati. Prav trpinčljiv, če tudi prav vspesen način pitanja pa je ta, da se gos v tako tesno kobačo posadi, da se še obrniti ne more. Glava ji moli skozi luknjo, da more tako jesti in zadej je tudi napravljena luknja, skozi katero otrebki odpadajo.

Tako se pa z gosjo ravna, da se od nje prav velika gosja jetra priredé, ker se žival razun vratu ne more z nobenim telesnim delom gibati. V ti tesni pitavnici dobiva gos obilno in tečno hrano po dvakrat na dan o določenem času in vsakokrat toliko, kolikor le more povžiti.

Pitavna doba trpi štiri tedne; črste vode vsaki dan po večkrat ponovljene živali ne sme primanjkovati. Dobro je tudi poleg jedilne posode tudi jedričastega peska, ila in stare zidne

ruševine natrositi tako, da more pitanica do vsega. Hrane so raznovrstne. V skušnji se jih je več dobrih skazalo. Tu le nekatere najboljših navedemo: Namoči se ječmen v vodi tako, da je vode ves napit, potem se voda ocedi in ječmen vsuje na kup in na njem pušča, dokler da cimiti začne. Izcimljen ječmen se potem na tenko razgrne, da se more na solncu posušiti. Ta slad se potem v kislem mleku ali pa matudi namaka in gosi poklada. Ali pa se krompir do mehkega skuha in zmučka in z otrobi ali z zadnjo moko zamesi. Ali pa se grah v topli, malo osoljeni vodi k večjemu do dva dni namaka, da malo okisne. Vendar se pa gos druge hrane ali zrnja vajena te grahove jedi vsakokrat ne loti. Tudi se daje drobno zmučkano korenje in sadje 2—3 tedne drobljen ječmen. Da se prav velika jetra priredijo, se zaprta gos pita z zrnjem, kteremu se stolčenega pepra in soli primeša. Bolj težavno je pa in mučno pravo pitanje gosi. Zaprta gos se vsaki den po 3—4 krat z svalki pita, ki se narejajo iz drobljenega ječmena, vode in soli za prst debele. Ti svalki se v krušni peči pečejo in ob obilnem pitju vsake 2—3 ure v vedno se množočem številu tudi po noči o luči gosi dajejo jih ji v žrelo porivajé. Ako pitavec svalk za svalkon v mleko pomaka, jih gos bolj tahko požira. Med svalkve se sme tudi ržena moka, grah in krompir jemati. Vendar pa je pri vsakojakem pitanju skrbne paznosti treba, ker ne povžije vsaka gos enako veliko brane in prenapitana lahko pogine. Sledeči svalki se od raznih skušenih gosjih pitavcev kot posebno izvrstni priporočajo. Napravi se iz ječmenove in ajdove moke testo, iz kterega se potem za prst debeli do 5 centimetrov dolgi presličasti proti koncema tanjši svalki napravijo, v peči posušé, in pred vsakokratnim pitanjem v vodi namočijo. Začne se z 8—9 svalki, vsake tri ure, polagoma se število svalkov vzviša in skrbi, da ima žival zadosti pitne vode. Vendar pa se, predno je golžun popolnoma prazen, gos ne sme več pitati. V 4—6 tednih, kakor pač žival debela postaja, je pitanje skončano.

M. Ovsene sorte, ki se priporočajo. V novejšem času se posebno hvali Miltonov oves iz Minesote v severni Ameriki. Ta oves je rano zrel, obilno rodi, ima tenko lupino in močnato težko zrnje. Irbitski oves ima zopet to dobro lastnost, da tudi na revnem zemljišču še dobro rodi in celo v mrzlem podnebnju dobro stori. Ligoovski orjaški oves tudi obilno rodi in se posebno spomladanskega mraza nič ne boji. Seme priskrbruje trgovec M. Berdajs v Mariboru.

Razne listne uši, ki nam naše težavno hranjevane cvetlice med okni in steklenih hišah po vrtil hudo nadlegujejo, se preženejo z vodo, v kateri se je kvasija in mušni peper kahal. Ta voda se še nekaj z čisto vodo zredči in z njo rastline vmivajo in listje marljivo škropi.

Sejmovi 24. marca v Slov. Gradcu; 24. marca v Ljubnem; 26. marca v Dobovi, v Kamei, v Tebarjih; v Selnici na Dravi; 27. marca pri sv. Križu v Slatini, v Podplatih; 29. marca v Reichenburgu, v Laškem; 30. marca v Brašlovcih, v Lembergu.

Dopisi.

Iz Maribora. V sosednih škofijah, v graški, koroški, in kranjski so za ponovljenje pravega cerkvenega petja ustanovili društva sv. Cecilije kot podružnice velikega društva, ki obsega že celo Nemčijo in velik del Avstrije. Pri nas so pa prijatelji cerkvenega petja pod vodstvom stolnega organista g. Maniha začeli uriti se v glasbenskih umotvorih najizvrstnejšega cerkvenega skladatelja Palestrina-ta. Na god sv. Jožefa, patrona štajerske dežele, je blizu 60 pevcev in pevkinj pri veliki meši, katero so milostljivi g. knez in škof opravljali, zapelo eno izmed meš Palestrinatovih: missa brevis 1. Mnogim se je petje čudno, ker nenavadno zdelo, a fisti, ki smo lani poslušali koralno petje pri VI. obnem zboru društva sv. Cecilije v Gradcu, rečemo, da so ovi peveci nepričakovano izvrstno prepevali, zlasti Kyrie in pa Benedictus je bilo premilo poslušati. Res hvaležni moramo biti, da se je tudi v naši stolni cerkvi zglasila ena izmed veličastnih skladb neumrlega Palestrina-ta. Veliko zaslug ima tukaj stolni kaplan g. Hrzič. Slišimo, da se isti peveci urijo tudi za prednašanje glasovite meše: missa papae Marcelli. Za takrat bi želeli določniše izgovarjanje latinskih besed, kar ovemu koralnemu prepevanju daje pravo moč. — Znanstvena prednašanja v višji realki se nadaljujejo in je 13. marca g. profesor Navratil govoril o metamorfozah ali telesnih spremembah pri živalih. Zanimivega predmeta je prišlo toliko ljudi poslušat, da vsi niso dobili prostora. — Znani Brandstetter, od celjske sodnije kot goljuf obsojen, je sedaj v Karlavi v Gradcu zaprt. — Njegov prijatelj Seidl se še vedno ne more ločiti od županovanja v Kamei, čeravno so se ga tam ljudje močno naveličali in komaj čakajo, da bi ta iz „Pemskega privandrani“ človek brž nove odbor-nike k volitvi novega župana pozval in — šila in kopita pobral!

Iz Pohorja. Pri nas pravijo, kakoršen je Martovšek — tak je sušec mesec. Beseda Martovšek je mislim okrajšana od Martinovšek, to je: mesec, v katerem se obhaja god sv. Martina, namreč listopad. In res ta pogovor je ohranil svojo staro pravico. Lanjski listopad je bil ročno v začetku zelo mrzel, potem je pa toliko snega padlo, da se je za nas le prehitro huda zima začela. Letošnji sušec je ravno tak. Prve dni je bil suh, občutljiv mraz; zdaj pa smo v debelem snegu. Hotli smo že kop v vinogradih začeti, pa morali smo motike v kot postaviti. Posamezni so sicer že svečana meseca svoje vinograde okopali, ker

je bilo vgodno vreme; ali vprašanje je: ali je taka zgodnja kop tudi dobra? Bomo že videli. Letos je pri nas trsov les čvrst in nadejati se je boljše trgatve mimo lanjske, če zopet kaka tuma ne pride.

V neki sosedni fari so pred kratkim na zahtevanje celjske krvave sodnije mogli izkopati truplo ubitega mladenča, ki je že skoraj pol leta v grobu ležalo, ter njegovo glavo poslati v Celje, kjer se je ravno sodba vršila črez ubijavca. To je veliko hrupa, straha in groze pouzročilo med ljudstvom, in druga ne čuješ, kamor prideš, kakor le od tega pogovarjati se. Res je to kaj nenavadnega in redkega. Ljudje pripovedujejo, da je mati ubitega večkrat na pokopališče hodila molit za rajnega in pri tej priliki potrta od silne žalosti rajnega jokajé klicala: Pavle! kje si! In zdaj ljudstvo poprašuje, kamo bo šla mati le zdaj klicat svojega sina, ko je njegova glava v Celju? Ljudje ne pomislijo, da mrtvec zdaj še tako močnega glasu ne čuje, naj leži že tu ali tam; čul pa bo enkrat trobentini glas in glas Sina božjega, ter bo vstal z vsemi svojimi udi, naj bi jih bil tudi veter raznesel na vse štiri strani širnega sveta!

Od Ljutomera. Po naključju mi je priletel v roke „Sl. Nar.“ št. 277. l. l. in brž v njem zapazim dopis, v katerem ima nekdo mnogo dela z našim izglednim učiteljem ali kakor pravimo „školnikom“. Hočem mu kratko odgovoriti v našem listu v „Sl. Gosp.“, ki ga na kmetih zelo čislamo. Res deluje v Ljutomeru v 4 razrednici 7 učiteljskih moči in trdim, da črez izglednega učitelja veliko ni nobeden razun g. Lapajnetta. On je mož bil in še je, da bi se mu težko enak našel, akoravno ga zajemci nič ne porajtajo, to pa zaradi tega, ker se njim ne vtika v društva in je sam za sebe. Očita se mu njegovo premoženje, menda bi ga pisatelj rad imel. Premoženje je njegovo in pa na pošten način pridobljeno; kar pa je poštenega, je dovoljeno vsakemu imeti in pošteno uživati. G. Postružnik je star in premožen pa še vedno rad vsako delo opravlja. Ne sramuje se nikder dela, ne v cerkvi pa ne drugod. Pisatelj mu tudi oponaša oznanila, petje v cerkvi in orgljanje, to menda zato, ker bi rad on ove groši dobil. V Ljutomeru deluje res 7 učiteljev, v star ali pred liberalni dobi pa 4 in mi, ki smo v star dobi v šolo hodili, še upamo prek sedanjih učencev sè znanostjo skočiti. Nismo prišli zaslepljenci i šole domu, ne v verskih in ne v drugih rečeh kakor sedaj, ko šolar izstopi, pa ne zna niti prašanj iz katekizma, a razuzdanosti in hudobij pa črez mero. To se nam kaže pri predpostnei nanku, da stareji ljudje vedó in znajo natanko en in druge resnice verske; sedaj izšolani otroci p slabo. Ni nas pustil g. P., da bi prišli nevedne domu, ampak razlagal in kazal nam je v posebn urah, kolikor mu je bilo mogoče razne vednos. Sedaj pa ima šola „šolski vrt“ in nekoliko stot drevesc v njem, da njih hodijo po zimi zajci strgat, za žlahtnjenje in kazanje drevesc otrokom

se malo stori, stroške pa vendar imamo. Bili smo šolarji in so nas vsi ljubili in tudi mi nje, potem pa se po svetu razškrpili. Eni stojijo pred altarjem in darujejo vsemogočnemu Bogu daritev sv. meše. Drugi ozdravljajo ljudi in njim pomagajo k zdravju. Tretji nosijo sablje in puške. Četrti imajo svoje delavna orodja okoli sebe in delajo rokodelstvo. Peti nosijo motike, sekire, kose itd. Jaz pa za plugom hodim in po gorica h trto obdelujem in po vrtu drevje sadim, zraven pa tudi živino redim. Dekleta so pridne gospodinje. Vsi pa smo in ostano vselej hvaležni izglednemu učitelju gospodu Postružniku.

Iz ptujske okolice. Začetkom tekočega meseca naselil se je v Ptuj, kder hoče stalno prebivati, novi na mesto rajnega gospoda Hafner-ja imenovani okrajni šolski nadzornik (Bezirksschulinspektor) g. Janez Ranar, bivši nadučitelj v laškem trgu. Začel je svoj nadzorniško-šolski posel pred nekajimi dnevi s tem, da je obe ptujski privatni dekliški šoli neizmerno "strogo" preiskaval in izpitaval. Lehko si mislite strah in grozo ubogih učiteljic, pa tudi nežnih deklinic, katere je mučil od $\frac{3}{4}$ 8 v jutru do $\frac{1}{2}$ 1 popoldne, in pa od dveh do petih na večer, čeravno obe šoli nimate ne vem še 30 učenk ne. Tudi je bila v poprejšnjih časih navada, z nežnim spolom bolj uljudno in prijazno občeovati, ta novi g. nadzornik pa se je neki odlikoval s čudno neotesanostjo; kar drl se je in vpil strašansko in vse od konca do kraja samo le grajal. Gospod nadzornik! dovolite nam eno besedo. Če so Vam privatne šole tako hud trn v peti, prepovejte in zaprite jih; če pa tega po obstoječih postavah ne morete, pustite jim mirno življenje in ne mučite nedolžnih ljudi. Saj je to tako celemu svetu znano, da se otroci v privatnih šolah stokrat več naučé, kakor v javnih! „Inšpicirajte“ rajši javne mestne šole bolj pogosto; našli bodete v 3. in 4. razredu dečkov na izbir, ki še brati ne vejo; našli bodete celo v 5. razredu učencev, ki še vseh črk ne poznajo. Če želite lahko Vam postržemo prihodnjic z imeni! —rak.

Iz okraja šmarskega pri Čelju. V „Slov. Gosp.“ hoče nekdo v dopisu iz Žusema ondotni šolski poduk opravičevati ter omenja zato nekaj razlogov. Dopisnik navaja kot uzrok nevednosti šolske dece pomanjkljivost učnih pripomočkov. Vsakega učitelja pak je dolžnost in to mu tudi šolska postava veleva, skrbeti, da se šola s potrebnimi učnimi pripomočki oskrbi, kar občino tudi mnogo ne stane, ako se jih vsako leto nekaj priskrbi. Znano je, da so tudi drugod po hribih šole, koje mora deca obiskovati, a vsled tega se vendar ne more reči, da bi v takih šolah bil povsod neznamen napredek, temveč smem reči, da se tudi tam vspešno napreduje, kjer je marljiv in za svoj važen poklic izobražen učitelj. Starišem žusemske mladine pa je dobro znano, kako odlično so učenci pri konecletni skušnji krščanski nauk

znali, ker imajo izvrstnega gospoda kateheta; in to je bil jasen dokaz, da bi mladina tudi v drugih šolskih predmetih lahko bolje napredovala. Konečno naj še tudi povem, da žusemski dopisnik pisatelja onega dopisa nikdar podučevati ni videl ali slišal pa ga tudi menda ne bode.

Iz Konjic. (Strašna nesreča) se je snoči 19. t. m. v Oplotnici prigodila. Roparji so vlomili v hišo Leopolda Magerlna; deklo, ki je bila sama doma, zaklali ter okoli 500 gld. srebra in zlata odnesli. Ko gospodar z gospodinjo po noči domu pride, najde vrata odprta, deklo, Ano Gajšekovo po imenu, mrtvo, hišo oropano. Še po noči se je nesreča c. k. žandarmariji v Konjice naznanila. Vse si prizadeva zločinom na sled priti. Bog daj uspeha! Uboga dekla, vedno lepega obnašanja, bila je še včeraj jutro pri sv. obhajilu. Bog ji daj dobro! Če se kaj takega godi v sredi velike vesi, — kaj bodo ljudje na samoti počeli?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Stiska med delavci postaja po mestih čedalje silnejša; na Dunaju je 11.000 ljudi brez zaslužka in 18.000 delavcev mora z polovico dneve zadovoljnih biti. Tem bolj surov je izrek dunajskega liberalca in bogatega knjigarja Gerold-a, ki je sebe za mestnega odbornika ponujal rekoč: „delavei nimajo pravice obstanka; menjši obrtniki morajo zginiti pred fabrikami, kakor prejšnji vozači pred železnicami“. No, tukaj so pa svitli cesar pokazali, da stvar drobneje razvidijo, ker so nedavno ministrom Auerpergu in Stremajerju rekli, da ne bodo nove zakonske postav potrdili: „gospodje si glave belite, kako bi občno stisko odpravili, tožite, da imate veliko posla v državnem zboru, si pa vendar zraven čas kratite z tem, kako bi zbeglim mešnikom do bab pomagali, ali nimate nobenih drugih skrbi?“*) Kaj sta ministra odgovorila, tega nam dunajske novine skopo prekrivajo. — Državni zbor je sklenil postavo zoper pijance — vsak pijanec v Galjškem in Bukovini bo zaprt do meseca dni ali plača 50 fl. kazni, če ga policija na stezi pobere — potem postavo gledé tiskovne svobode, ki bo urednikom vsaj nekaj polajžbe donesla; listi se ne bodo smeli od policije brez sodnijske razsodbe grabiti ali konfiscirati; to sme storiti le, če list žali cesarja ali se pregreši zoper javno pravnost; tudi kaveija ostane cela, čeravno bi urednik obsojen bil. Tako se je sklenolo, vendar ni preveč upanja, da bode vse tako tudi obveljalo; ministri sklepa niso prav veseli. — Na južnem Tirolskem prebivajo večjidel sami Italijani, katerim bi ustavoverci voljni bili v Tridentu dati poseben italijansk oddelek c. k. namestnije. To si moramo štajerski Slovenci dobro zapomniti. Kajti tudi nam nebi škodila slovenska ekspositura c. k. namestništva v Mariboru ali Čelju. Prilično bodemo o tej

*) „Kärntner Stimme“ štev. 11. Ured.

za nas silno važni reči že več spregovorili. — Nekateri ustavoverci hočejo Avstrijo še bolje razklati na dvoje, kakor že je; hočejo odpraviti delegacije, t. j. tisti edini zbor iz cele Avstrije, kder se naši in ogerski poslanci posvetujejo o zadevah naše skupne vojne, o razmerah do vnanjih držav itd. Hercegovinski vstaš Ljubibratič, ki je bil v Gradcu več časa od policije zadržan, je izpuščen. — Magjari hudo slabo gospodarijo z državnimi denarji; lani so zopet 24 milijonov izdali več, kakor so že itak silno napete dače vrgle. — V okolici Pančove so zavoljo trne uši na državne stroške začeli krčiti vinograde in trsovje požigati; ljudje so bili silno žalostni pa tudi razdraženi vsled takega postopanja, to tem bolj ker očitno vse krčenje nič ne pomaga. Zato pa je bilo veselje veliko v Pančovi, ko je mestni župan naznanil, da se je pokončavanje vinogradov ustavilo.

Vnanje države. Turki dolžijo našo avstrijsko-magjarsko vlado, da ta proti njim vojsko nabira in da je v Gradiški in Brodu na Savi nakupičenih 160 kanonov. — Ruski poslanik Ignatijev ni prišel pretečeni četrtek na Dunaj, ampak se je odpeljal v London, kder se je baje z Angleži porazumel zastran Turčije. Zanesljivega še nič ne vemo, vendar poročamo, kar smo slišali. Pravijo, da bodo vseh 6 velevlad evropskih, t. j. Rusija, Nemčija, Avstrija, Francoska, Italijanska pa tudi Angleška podpisalo posebno pismo, katero se boče potem poslalo sultanu, da ta pravičneje ravna z kristijani; če sultan tem zahtevam ustreže in razpusti svoje vojake, potem bodo tudi Rusi svojo armado od turške meje pozvali nazaj. Zopet drugi pravijo, da so to same komedije in da Rusi ljudi po Evropi samo motijo, in le čakajo na ugodniše vreme za boj. — Na Pruskem v Šleziji strada veliko tisoč delavniških rodbin, ker ni dela pa ne jela in so ubožci po lakoti ali lakotnem legarju začeli bolehati in umirati. — V Rimu so sv. Oče 12. t. m. okoli sebe zbrali vse kardinale in nemilo tožili sedanjo italijansko in frajmaurersko vlado, ki na vsak način ovira delovanje mešnikov, škofov in papeža. Frajmavrerji pravijo, da so papež svobodni v cerkvenih zadevah. Sv. Oče pa so rekli, da so svobodni, pa le v toliko, da zamorejo svobodno gledati, kako se katoliška vera zatiruje, neverstvo širi, krščanske čednosti in služba božja zasramuje, mlajina pohujšuje in sv. Cerkvi izneveruje in papežu čedalje več pomočkov potrebnih za vladanje sv. Cerkve jemlje. — Na Francoskem se od frajmaurerjev zapeljani ljudje čedalje bolj predrzni kažejo. V Perpignanu so se mladi ljudje v mešna oblačila preoblekli in očitno zasramovali sv. Telovo procesijo. Tudi skušajo republikanski poslanci katoliške šole zatreti in brezverske upeljati, ki bodo koj v začetku požrle 60 milijonov frankov. — Angleži skušajo svoje turkoljubje popravljati z tem, da marljivo nabirajo milodarov za nesrečne Bolgare; do sedaj so razdelili že 120.000 fl. — V Indiji je lani razsajala strašna lakota tako, da je

angleška vlada potrošila revam v podporo 60 milijonov. — Abezinski kralj Janez, ki je krščanske vere sredi Afrike kraj rudečega morja, je lani imel vojsko z mohamedanskim vicekraljem v Egiptu in je tega 3krat grozno potolkel; mohamedan prosi sedaj za mir!

Turške homatije. Sultan je poklical nek državni zbor, v katerem imajo Turki večino; naši turkoljubi pričakujejo veliko, pametni ljudje pa imajo vse za turško sleparijo, z katero se Turki celej Evropi rogajo in noreca delajo. Turk je divjak v Evropo prišel, divjak v njej razsajal in jo zapusti kot divjak. V Bosniji se je začelo zopet grozno klanje. Turki zahtevajo od kristijanov 4 milijone pijastrov, katerih ti nimajo kde vzeti; Turki jim zato jemljejo živino, dekleta itd. in jih prodavajo. Zato so se povsod prikazali vstaši. Okoli Bihača se vojskuje župnik Kovačević; pred Livnom je Despotovič 1000 Turkov razbil. Iz Srbije hiti 800 odpuščenih prostovoljcev v Bosnijo. Črnogorci niso sklenoli miru z Turki in je vojvoda Plamenac odšel na Laško orožja kupovat. Ruska ladja „Lazarjeva“ njim je pripeljala zrnja in moke. Sicer pa tudi Srbi postajajo sumljivi, ker Turki nečejo zapustiti Srbije, kakor so obljubili. Grki, Rumuni in Bolgari čakajo na Ruse. Kar bodo ti storili, po tem se bodo vsi ravnali!

Za poduk in kratek čas.

Kmečki upori v šestnajstem stoletju.

Spisal dr. Jožef Pajek.

V šestnajstem veku, ko se je bila jela Lutrova vera širiti, je po celi Evropi med kmeti silno vrelo in so se požarom enako v nemale ustaje poljedelcev, in so tudi požarom enako pustošile vasi in mesta. Povod tem zmešnjavam je bil na Nemškem večidel napačno porabljen Lutrov nauk o prostosti vernikov: v naši ožji domačiji na Štajerskem, Koroškem i Kranjskem so se pa kmeti zoper grajščake vzdigovali iz celo drugačnih razlogov. Kmet tedaj ni bil za vsem lastnik svojega zemljišča, nego je grajščak, v kterega okrožju je bil kmet naseljen, veljal kot pravi lastnik zemljišča, kmet pa je bil le bolj najemnik; imel je pa vendar pravico, svoje zemljišče redno prepuščati zarodu svojemu. Zato, da je kmet imel koristi od zemlje, kojo mu je kot stalnemu najemniku prepustil grajščak, je moral grajščaku ali sam se svojimi rokami, ali pa tudi z uprego pri delu pomagati, in to po dva, tri, četiri dni v teden. To je bila tako zvana rabota, ktera beseda je nastala iz nemške „Arbeit“, to je; delo. Tudi je moral kmet deseti del poljskih pridelkov, pa še tudi druge stvari, kakor: nekaj piščancev, masla itd. grajščaku prepuščati. Če je imel kmet dobrega gospoda, se mu itak ni prebudo godilo, in je lože izhajal z desetino in raboto, nego včasih z davki, ki se v denarjih plačujejo. Druga pa je bila z zlovoly-

nimi in osornimi gospodi, in še huja s prevzetnimi grajskimi oskrbniki in desetinarji, ki so pogosto s kmetom grdo ravnali, in so mu jegov že itak slabi kruhek z grenkimi solzami, koje so se mu iz oči udirale, soliti vedeli. Tirjali so raboto več dni za zaporedom ravno o tistim času, ko delo ravno tudi pri kmetu najbolj pritiska, postavim o spomladanski kopi v vinogradih, in tako je kmetovo delo celo zaostalo; rajše je pustil gorico neokopano, ko da bi pri kopi že dolge mladike raz trsja drsal. Tudi pri desetini se je kmetom pogosto hudo prizadevalo. Da bi kmet ne goljufal in snopja ne skrnil, je terjal neki desetinar, da je moral kmet vso strn na njivi pustiti, dokler ni desetinar svojih desetih snopov pobral. Ker so pa imeli desetinarji daleč okoli pobirati, je snopje po 14 dni in še dalej na polji ležalo, in če je dež močil, se je zrnje izcimilo, pa ni bilo kaj za mlin. Kar je toraj kmeta žulilo, to je bila bolj trdosrčnost in brezobzirnost desetinarjev in oskrbnikov, nego desetina in rabota sama.

To so bile dolžnosti kmetov proti grajščakom; ti so pa bili nasproti zavezani, da branijo kmeta proti vsem krivicam in posebno proti lupežem, roparjem, tujim sovražnikom, posebno pa proti Turkom. Ti širokohlačni grabeži so v štirinajstem veku v Evropo in tudi v naše kraje primahali. Pri Nikopolji na Bolgarskem, na desnem bregu Donave se jim nasproti postavi kralj Sigmund z mnogimi zavezniki, med katerimi omenimo grofa celjskega Hermana II., ki je Štajerce in Kranjce vodil. Bitva se vname 28. septembra 1396. leta; kristijani so bili popolnoma pobiti; 20.000 kristijanov je mrtvih obležalo. Pa tudi turški sultan Bajesit je veliko ljudi zgubil, kar ga je tako razljutilo, da je sledeči den 29. septembra zapovedal še 3000 vjetnikom glave posekati. Sedaj drviyo Turki urno kot strela na nebu za Donavo v naše kraje, in se tako nepričakovano pripodè na Štajersko, da mesto Ptuj, ki je bilo sicer dobro utrjeno, kaj lahko pograbiyo, ker nihče na brambo pripravljen ni bil; kar se je dalo odnesti, to so seboj vlekli, mestjane in kmete v okoliči so polovili, silno obilico goved in konj so naropali in s tem obilnim ropom so se vrnili iz Štajerja, 16.000 mož in žen seboj tirajè v večno krvavo sužnost. Te roparije so se celih 400 let ponavljale; nekokrat je turški blisek celo po večkrat na leto pridrl, da je pobral, kar je polje rodilo, in kar je živina mladičev skotila. Kogar bi mikalo o teh bojih čitati, naj si pogleda „Letopis Matice slovenske za leto 1871“, kjer najde izvrsten in natančen, na izvirmike se vpirajoč sestavek: „Turški boji v 15. in 16. veku s posebnim ozirom na Slovence“, spisal Janez Parapat. Ko so Turki po deželi ropali, so se grajščaki redno vmikali v trdne svoje gradove, kmetu se je pa od Turčina godila vnebo-upijoča krivica. Tedaj so pa začeli kmeti rekati: zakaj pa tedaj gospodi desetino dajemo, če nas v sili strahopetno zapuščà, in le za svojo varnost

in premoženje skrbi? Zana prej se hočemo sami braniti proti Turku, pa tudi na svojih njivah delati, in sami povživati, kar smo pridelali.
(Dalje prih.)

Smešničar 12. Oče, kaj mislite, zakaj je liter vina pri „zlatem kozlu“ za dva krajcarja falejši kakor pri „belem volu“? Zato ker „zlati kozel“ to je krčmar pri „zlatem kozlu“ za dva krajcarja več vode na liter vinu prilije, kakor „beli vol“.

Razne stvari.

(Matica slovenska) nabira geografična imena, tudi po slovenskem Štajerju. Ravnokar razpošilja odbor „Matice slov.“ izobraznim domoljubom po Štajerskem tako-le prošnjo: „Prepričan, da ne boste pospeševanju domače vednosti svoje prijazne pomoči odrekli, se podpisani odbor „Matice slovenske“ zaupno obrača do Vas s prošnjo, da za znanstvene namene omenjenega društva na ta list napišete vsa geografična imena svoje fare in pristavite tudi nemško ime, če je v rabi in se dosti loči od slovenskega. Izpolnjeni listek blagovolite, kakor hitro bode mogoče, poslati tajniku „Matice slovenske“ gospodu Andreju Praprotnik-u, ravnatelju I. meščanske normalke v Ljubljani. Ako bi pa iz ktereга koli vzroka ne mogli odborovi želji ustreči, ste prijazno prošeni, ta listek kteremu drugemu izobraznemu rodoljubu svojega kraja v blagovoljno izpolnitev izročiti. Nadejajè se, da boste izrečeno prošnjo izpolnili, se vam že naprej iskreno zahvaljuje Odbor „Matice slovenske.“

(Tatovi) so pri Antonu Ploj-u v Nadbišecu v št. Lenartskem okraju klet podkopali in vse zrnje ukradli; jednaki umetniki so v Slivnici zunaj Maribora pri Komaverju streho predrli, late prežagali in odnesli 2 centa špeha in mesa. Za veliko noč je pač treba skrbeti!

(Štefan Kreuh v Vižingì) pri Mahrenbergu je drva sušil na peči, ki so se užgala in ves hram vplamenela tako, da mu je vse zgorelo.

(Z sekiro ubil) je v soboto zvečer Matija Hodej svojega soseda P. Priberšeka v Globokem pri Brežicah.

(Nenavaden pogreb) je bil pri sv. Roprtu v slovenskih goricah 15. t. m. Osem odraščènih otrok je pokapalo mater, ki je 49 let na enem posestvu služila kot viničarica; sinovi so jo nesli, hčeri pa svetile do groba.

(Porotna sodnija) v Celju je Franca Unuka posestnika v Črešnovcih pri Slov. Bistrici obsodila na 6 let v težko ječo, ker je lani svojo ženo tako neusmiljeno stepel, da je umrla; Janeza Kresnika v Laporju, glasovitega lupeža, ki je v Studenicah gospej Otiliji Tanšičevej mnogo denarjev ukradel, je obsodila na 3 leta v težko ječo.

Dražbe III. 23. marca Jakob Bračič v Prepušu 5653 fl. Martin Vrečan v Žavcu 1819 fl. in Franc Opečnik v Olimjah.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

(1 Hl. = 1⁰⁸/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.)

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarašica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	9	10	6	60	5	20	3	70	5	30	5	20	5	10
Ptuj	9	10	6	90	5	—	3	60	5	20	5	20	5	20
Ormuž	7	32	6	17	5	70	2	92	4	80	7	80	4	88
Gradec	10	93	7	48	5	10	4	30	6	18	—	—	5	50
Celovec	10	10	8	10	5	60	3	58	5	16	4	46	5	56
Ljubljana	11	—	6	40	4	70	3	74	6	80	4	70	5	95
Varaždin	9	—	8	—	5	—	4	20	5	10	5	40	6	—
Zagreb	9	—	8	—	3	80	3	70	5	10	6	30	5	—
Dunaj	14	45	11	10	10	40	3	10	7	20	—	—	—	—
Pešt	13	—	9	90	7	72	7	76	5	95	5	—	—	—

Loterijsne številke:

V Gradcu 17. marca 1877: 12 65 55 76 18.

Na Dunaju " " 80 82 60 5 7.

Prilobnje srečkanje: 31. marca 1877.

Najnovější kurzi na Dunaju.

Papirna renta 64 90 — Srebrna renta 68 75 — Zlata renta 77 35 — Akcije narodne banke 829 — Kreditne akcije 156 — Napoleon 9 66 — Ces. kr. cekini 5 70 — Srebro 109 10

1—3

NAZNANILO.

Trgovec

KAROL PETOVAR

v gosposki ulici v Mariboru

priporočuje svojo bogato in dobro prebrano zalogo klobukov za gospode, gospe in otroke. Klobuki so izvrstno izdelani in sicer po najnovější šegi. Stari klobuki se sprejemajo v očedenje in popravo. Zunanjim naročilom se točno ustreza.

Orglarska in mežnarska služba.

Pri farni cerkvi sv. Petra v Zavodnjem se orglarska in mežnarska služba oddaje. Dohodki obstojé v zapisani bernji, prostem lepem stanovanju, prosti kurjavi i. t. d. sploh se služba dobrim prištevati smeje.

Prošniki naj svoje prošnje vložijo pri farnem predstojništvu do 20. aprila t. l.

3—3

Lep hramec

3—3

v prijaznem trgu spodnjega Štajerja, posebno priičen za č. g. duhovne v pokoju! Več se izve

10 Č, Č,

Poste restante

Egidi-Tunell.

Dobra vinogradničarska služba.

Štajerska deželna sadje- in vinorejska šola pri Mariboru oddaje z 1 majem 1877. službo vinogradničarja pri vinogradu v grof Brandis-ovem logu. Letno plačilo je 500 fl. s prostim stanovanjem in kurijatvijo. Prošniki morajo imeti spričevala v dokaz, da so zmožni saditi in okrbovati vinograde in sadunosno drevesje. Prošnje se sprejemajo do 5. aprila t. l. pri podpisanem ravnateljstvu. Vinogradničar zamore oženjen biti; znanje slovenskega jezika daje prednost.

Maribor, 22. februarja 1877.

Ravnateljstvo

2—3 sadje- in vinorejske šole.

Hram na oddajo

v Obrežju blizu Središča hišno število 74. s ciglom pokrit, tri hiše za stanovanje, velika kuhinja in shramba, od spodaj velika pivnica za 100 štertinkov, nad bišo tla za zrnje; 1 štala za 4 konje, 1 pa za 4 krave, pa 6 svinjskih hlevov, posebej še mala pivnica, vendar brez druge zemlje. Hram je pri veliki cesti in je posebno primeren za kupčijo z vinom ali zrnjem. Ceno in in plačilne pogoje pové lastnik

Vincenc Terstenjak.

Poduk v sadje- in vinorejstvu za goste.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru se bo od 9. do 21. aprila 1877. vršil poduk v sadje- in vinorejstvu za goste. Udeležiti se zamore 20 Štajercev, 18 let starih in toliko izobraženih, da so kos predavanja razumevati. Vsak den bo strokovnaški učitelj g. Henrik Kallmar podučeval v sadje- in vinorejstvu od 10—12. ure dopoldne; popoldne bodo praktična razkazivanja. Želeči poduka udeležiti se morajo do 5. aprila t. l. to pismeno naznaniti ravnateljstvu.

Maribor, meseca marca 1877.

Ravnateljstvo

sadje- in vinorejske šole.